

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. หน่วยงานรับผิดชอบ

- 1.1 หน่วยงานหลัก
 1. สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ส.ป.ก.)
 2. กรมควบคุมมลพิษ
- 1.2 หน่วยงานบูรณาการ
 1. สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)
 2. หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ / นโยบาย

- 2.1 ความเชื่อมโยง : ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคทางสังคม
- 2.2 ประเด็นยุทธศาสตร์ตามแผนย่อยของแผนแม่บท แผนแม่บท 15 พลังทางสังคม ประเด็นแผนย่อย

4.1.1 การเสริมสร้างทุนทางสังคม

2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมายความว่า 9 ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอเหมาะสม

- 2.4 นโยบายหลักด้านที่ 1 น้อมนำแนวทางพระราชดำริและ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

3. หลักการและเหตุผล

พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา และพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง เพื่อช่วยเหลือราษฎรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และช่วยพลิกฟื้นความอุดมสมบูรณ์ให้กลับคืนสู่ลุ่มน้ำปากพนังดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา โดยได้พระราชทานพระราชดำรินับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 เรื่อยมา และได้ทรงเริ่มดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริเมื่อปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา การพัฒนาในระยะเริ่มต้นเป็นการพัฒนาทางด้านโครงสร้างขั้นพื้นฐานเป็นหลักควบคู่กับการพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมรายได้ภาคเกษตร และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

หลังจากได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหลัก ๆ ในพื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว เป้าหมายสำคัญต่อไปคือการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาความผันผวนด้านราคาของผลผลิต สภาวะความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่ทำให้ผลผลิตเสียหาย ปัญหาด้านต้นทุนที่สูงขึ้นทำให้เกษตรกรมีฐานะความเป็นอยู่ที่ยากจนเกิดภาวะหนี้สินในครัวเรือนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริดังกล่าว สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้มอบหมายให้ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช (ส.ป.ก. นครศรีธรรมราช) จัดทำโครงการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามกรอบแนวทางการสร้างความมั่นคงและภูมิคุ้มกันในอาชีพของเกษตรกร เพื่อพัฒนาคนในการสร้างภูมิคุ้มกันอาชีพและการดำเนินชีวิตโดยได้จัดทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกพืชการเลี้ยงสัตว์ เพื่อสร้างความหลากหลายในอาชีพของเกษตรกรควบคู่ไปกับการปลูกพืชเศรษฐกิจหลัก เช่น ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ผลในพื้นที่บริเวณรอบบ้าน เป็นต้น และกิจกรรมพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ต้นแบบ

แปลงสาธิต การประกอบอาชีพเสริมและขยายผลองค์ความรู้ไปยังเกษตรกรในชุมชนเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีพอยู่ได้อย่างมั่นคง เป็นรากฐานนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในระยะยาว ต่อไป

-2-

4. วัตถุประสงค์

- 4.1 เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้การประกอบอาชีพที่มีความหลากหลาย สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว
- 4.2 เพื่อพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ต้นแบบ แปลงสาธิต สำหรับใช้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประกอบอาชีพของคนในชุมชนและผู้สนใจ ตลอดจนเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับชุมชน

5. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

เกษตรกร/ทายาทเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 100 ราย

6. สถานที่ดำเนินการ

- 6.1 ตำบลทุ่งโพธิ์ และตำบลนาหมอบุญ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 6.2 ตำบลบ้านตุล อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 6.3 ตำบลควนพัง อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 6.4 ตำบลลานหลวง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครศรีธรรมราช

7. วิธีการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม

- 7.1 ขออนุมัติจัดทำโครงการพัฒนาอาชีพและส่งเสริมรายได้ในเขตปฏิรูปที่ดิน ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- 7.2 ประสานกลุ่มแกนนำเกษตรกรเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการฯ แบบมีส่วนร่วม
- 7.3 ดำเนินโครงการฯ ตามแผนการปฏิบัติการ ดังนี้
 - 7.3.1 กิจกรรมการสัมมนาและฝึกอบรม จำนวน 100 ราย ในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ศึกษาดูงานสรุปบทเรียน
 - 7.3.2 กิจกรรมจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ จำนวน 4 ศูนย์
 - 1) สนับสนุนวัสดุการเกษตร อุปกรณ์ และปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกรประจำศูนย์เรียนรู้
 - 2) กำหนดรายละเอียดเนื้อหา กระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 3) กิจกรรมขยายผลองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในชุมชน และเกษตรกรที่สนใจ
- 7.4 ส่งเสริม/สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรอง

- 7.5 สรุปทเรียน วิธีการฝึกอบรม ศึกษาดูงานการสนทนากลุ่ม การสาธิต ฝึกปฏิบัติ ตอบข้อซักถาม
นำเสนอ
- 7.6 รายงานผลการดำเนินงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ Google Sheets
- 7.7 ติดตาม ประเมินผลเกษตรกรตามแบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรม
- 7.8 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานโครงการ
- 7.9 พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก.จังหวัด/ส่วนกลาง

8. ตัวชี้วัด

- 8.1 เชิงปริมาณ : เกษตรกรเป้าหมายได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริ จำนวน 100 ราย
- 8.2 เชิงคุณภาพ : เกษตรกรเป้าหมายน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติและได้ผลจริงไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
- 8.3 ผลสัมฤทธิ์ : ร้อยละ 60 ของเกษตรกรมีรายได้เงินสดสุทธิครัวเรือน เกษตรเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10

-3-

9. งบประมาณ

จำนวน 935,890 บาท (เก้าแสนสามหมื่นห้าพันแปดร้อยเก้าสิบบาทถ้วน)

10. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2565 - 30 กันยายน 2566

11. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 11.1 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับประยุกต์เพื่อประกอบอาชีพที่หลากหลาย
และสร้างภูมิคุ้มกันในอาชีพเกษตรกรรม
- 11.2 เกิดแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การประกอบอาชีพในชุมชนในลักษณะ
เครือข่าย สามารถดำรงชีพได้อย่างมั่นคงเป็นรากฐานนำไปสู่การพึ่งพาตนเองในระยะยาว